

VENDIM
Nr.4, datë 25.1.2006

**PËR MIRATIMIN E RAPORTIT VJETOR TË VEPRIMTARISË SË ERE-S DHE
GJENDJEN E SEKTORIT TË ENERGIJË ELEKTRIKE NË SHQIPËRI PËR VITIN 2005**

Në zbatim të neneve 9 dhe 10, pika 1, të ligjit nr.9072, datë 22.05.2003 “Për sektorin e energjisë elektrike”, Bordi i Komisionerëve të Entit Rregullator të Sektorit të Energjisë Elektrike, në mbledhjen e tij të datës 25.01.2006, pasi shqyrtoi raportin vjetor të ERE-s “Veprimtaria e ERE-s dhe gjendja e sektorit të energjisë elektrike në Shqipëri për vitin 2005”, të paraqitur nga kryetari i ERE-s,

VENDOSI:

1. Të miratojë raportin vjetor të ERE-s “Veprimtaria e ERE-s dhe gjendja e sektorit të energjisë elektrike në Shqipëri për vitin 2005”, që do t’i paraqitet Kuvendit të Shqipërisë. (Raporti bashkëngjitur këtij vendimi).

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

KRYETARI I ERE-S
Pjetër Dema

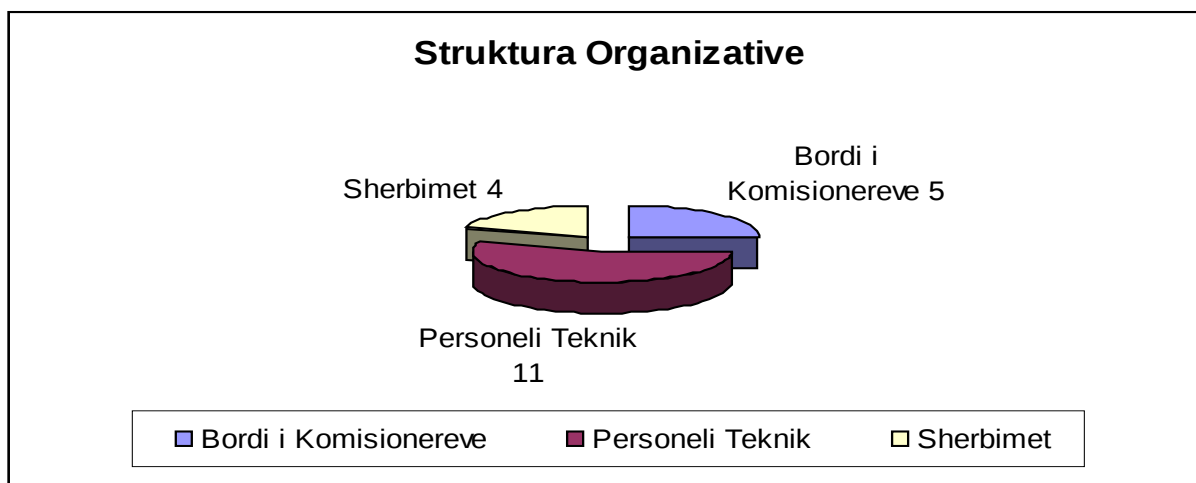
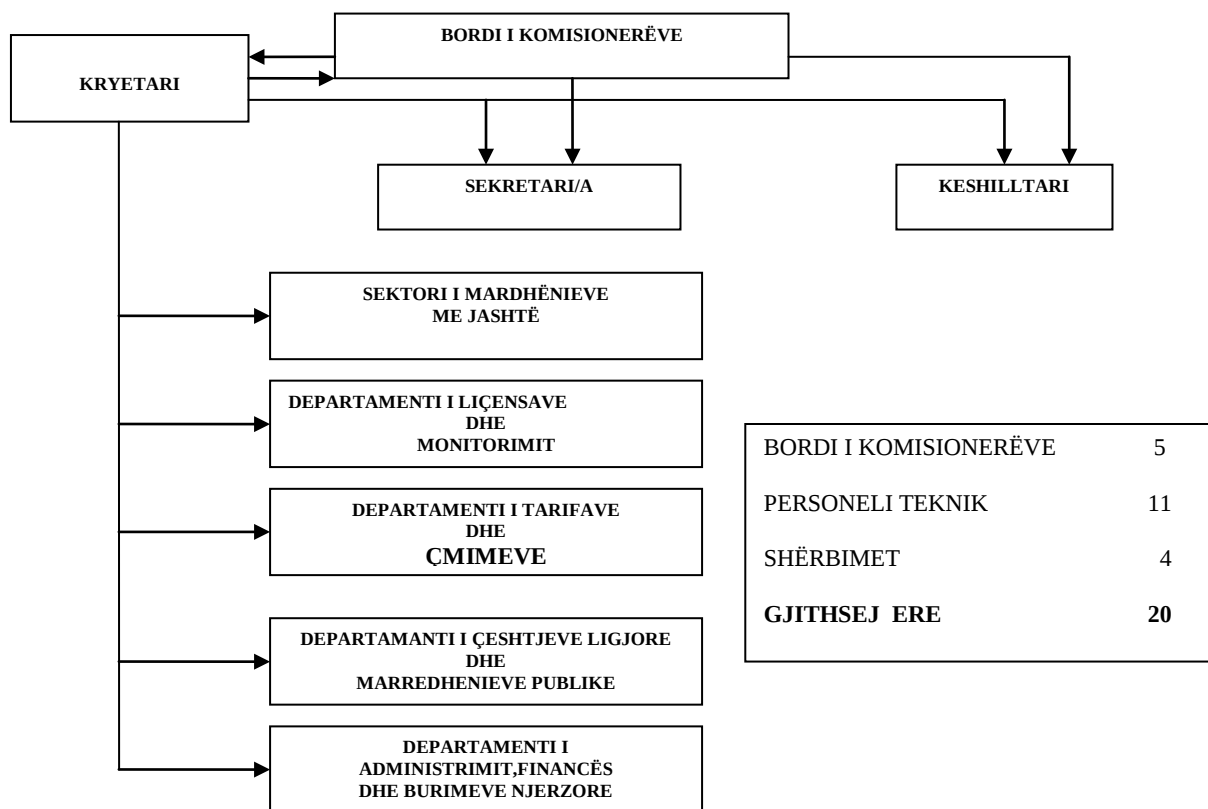
RAPORT VJETOR
VEPRIMTARIA E ERE-S DHE GJENDJA E SEKTORIT TË ENERGIJË ELEKTRIKE NË
SHQIPËRI PËR VITIN 2005

Hyrje

Veprimtaria e Entit Rregullator të Sektorit të Energjisë Elektrike (ERE), gjatë vitit 2005, ka pasur si objektiv kryesor vazhdimin e punës për zbatimin e ligjit nr.9072 datë 22.05.2003 “Për sektorin e energjisë elektrike”, në lidhje me hartimin e legjislacionit sekondar, si një kërkesë e domosdoshme për zhvillimin e sektorit elektroenergjitik në Shqipëri në përputhje dhe me kërkesat dhe standardet që kërkon BE-ja. ERE gjatë vitit të dytë të funksionimit të saj pas daljes së ligjit të ri të lartpërmendur të sektorit të energjisë elektrike, ka punuar për konsolidimin e saj dhe forcimin e rolit dhe veprimtarisë së vet si institucion i pavarur dhe i paanshëm në përputhje me ligjin. ERE ka bashkëpunuar në mënyrë shumë korrekte me partnerë ndërkombëtarë shumë të rëndësishëm, si: USAID (US Agency for International Development), BB (World Bank),ERRA (Energy Regulators Regional Association), CEER (Council of European Energy Regulators) dhe NARUC (National Association of Regulatory Utility Commissioners), ndihma e të cilëve ka qenë shumë e vlefshme. ERE gjithashtu ka zhvilluar një bashkëpunim të frytshëm me të gjithë pjesëmarrësit e sektorit të energjisë elektrike në Shqipëri.

ORGANIZIMI DHE FUNKSIONIMI I ERE-s NË ZBATIM TË LIGJIT
“PËR SEKTORIN ENERGIJË ELEKTRIKE”

ERE funksionon sipas strukturës organizative të paraqitur më poshtë:

Struktura organizative e ERE-s, për të cilën ne kemi dhënë shpjegime të hollësishme në raportin e paraqitur vjet, është ruajtur e njëjtë në numër. Qëllimi ynë ka qenë rritja e kapacitetit profesional, e aftësive teknike e administrative të personelit dhe Bordit të Komisionerëve dhe në tërësi rritja e efikasitetit të punës së tyre. Ne kemi synuar që në radhë të parë të bashkëpunojmë me ekspertët e huaj konsulentë të financuar nga USAID, për hartimin e akteve të reja nënligjore më të rëndësishme, për të shfrytëzuar sa më mirë përvojën e tyre në fushën e legjislacionit, për rrjedhojë rezultatet kanë qenë të mira. Ne gjithashtu kemi bashkëpunuar shumë ngushtë edhe me ekspertët dhe specialistët më të kualifikuar të pjesëmarrësve të sektorit të energjisë elektrike dhe kryesisht të shoqërive elektroenergjetike brenda vendit, për hartimin e këtyre akteve nënligjore.

Bordi i Komisionerëve dhe personeli teknik i ERE-s, gjatë kryerjes së veprimtarisë së vet, ka zbatuar në mënyrë korrekte legjislacionin në fuqi dhe detyrat e përcaktuara në tri dokumente bazë, si më poshtë:

Kodin e Etikës dhe Rregulloren e Funksionimit të Bordit të ERE-s.

Rregulloren për Organizimin, Drejtimin, Funksionimin dhe Detyrat e ERE-s.

Kodin e Sjelljes për Personelin Teknik dhe Punonjësit e Tjerë të ERE-s.

Me aktet nënligjore të hartuara dhe miratuara nga ERE gjatë vitit 2005, është realizuar miratimi në masën 80% të akteve që kërkon ligji, duke krijuar mundësitë e plota ligjore:

për hapjen e tregut dhe funksionimin normal të tij;

për arritjen e standarteve të reja në shërbimin ndaj konsumatorit;

për licencimin e investitorëve që kanë interes për të investuar në ndërtimin e burimeve të reja të vogla gjeneruese;

për miratimin e çmimeve të shitjes së energjisë elektrike dhe të tarifave të shërbimit të transmetimit;

si dhe për monitorimin dhe mbikëqyrjen e plotë të tregut të energjisë elektrike në vend dhe të zhvillimeve të tij.

ERE ka funksionuar mbi bazën e një buxheti, të ardhurat e të cilit, në zbatim të ligjit për energjinë, krijohen nga pagesat e rregullimit që bëjnë të licencuarit, sipas koeficientit të përcaktuar prej saj, në mënyrë transparente dhe bazuar në rregulla e standarde që nuk lejojnë diskriminim.

VEPRIMTARIA ERE-s GJATË VITIT 2005

Veprimtaria e Entit Rregulator të Sektorit të Energjisë Elektrike për vitin 2005, ka pasur si objektiv kryesor vazhdimin e punës për hartimin dhe miratimin e kuadrit ligjor që i shërben kryerjes së reformës në sektorin elektroenergjetik shqiptar. Në mënyrë më të detajuar, këtë veprimtari mund ta shprehim në këto drejtime kryesore:

Kuadri ligjor

Përgatitja e rregullave dhe standardeve për miratimin e çmimeve;

Zbatimi i rregullave dhe procedurave për licencimin, monitorimin dhe veprimtarinë e eksportit dhe importit të energjisë elektrike;

Bashkëpunimi me partnerët jashtë vendit

Aspekti financiar dhe administrimi në ERE.

Veprimtaria e ERE-s për hartimin e kuadrit ligjor

Veprimtaria e ERE-s për hartimin e kuadrit ligjor ka pasur parasysh zbatimin e kërkesave të ligjit “Për rektorin e energjisë elektrike” që hyri në fuqi më 18 korrik 2003. Ky ligj e ngarkon ERE-n me përgjegjësinë e hartimit dhe miratimit të akteve nënligjore, të cilat i shërbejnë rregullimit dhe funksionimit sa më mirë të sektorit të energjisë elektrike. Ashtu si dhe vetë ky ligj, legjislacioni sekondar i miratuar nga ERE përbën një bazë të rëndësishme për liberalizimin e tregut të energjisë elektrike, hapjen e kontrolluar të tij, zhvillimin e konkurrencës dhe përmirsimin e cilësisë së shërbimit, si dhe i shërben kryerjes me sukses të reformës së filluar në sektorin elektroenergjetik.

Në zbatim të ligjit, ERE duhet të miratojë 29 akte nënligjore për sektorin e energjisë elektrike. Ligji jo për të gjitha ka përcaktuar afate, por ERE ka mbajtur parasysh nevojat prioritare që ka pasur zhvillimi i sektorit të energjisë elektrike. Bordi i Komisionerëve së bashku me personelin teknik të ERE-s, nëpërmjet një bashkëpunimi të ngushtë me pjesëmarrësit e sektorit të energjisë elektrike brenda vendit, si dhe me ekspertë të kualifikuar në fushën e energjisë elektrike të kompanive prestigjioze ndërkombëtare konsulente të financuara nga USAID, të cilat kanë dhënë konsulencë teknike në hartimin e një legjislacioni të tillë të ngjashëm pothuaj në të gjitha vendet e rajonit, miratuan gjatë këtyre dy viteve 29 akte nënligjore gjithsej, 22 nga të cilat ishin kërkesë e ligjit, ndërsa 7 akte të tjera nënligjore u miratuan, si një nevojë e domosdoshme në kushtet aktuale të zhvillimit të sektorit, që mbase për arsye eksperience nuk ishin parashikuar në ligjin e ri për sektorin e energjisë elektrike. Vetëm gjatë vitit 2005, ERE miratoi 14 akte nënligjore mjaft të rëndësishme, si më poshtë:

1. Rregullat e tregut të energjisë elektrike;

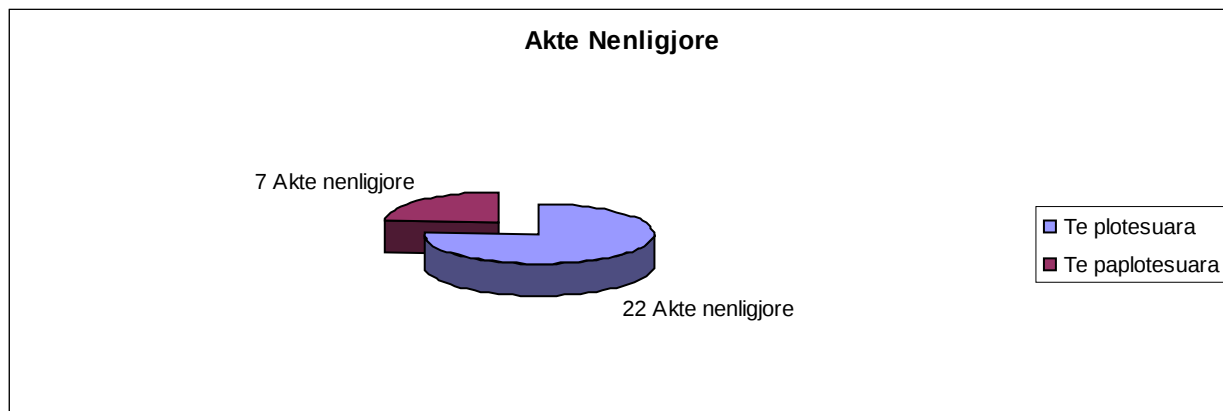
2. Licencë për importin e energjisë elektrike brenda territorit të Republikës së Shqipërisë;

3. Licencë e furnizuesit të kualifikuar për furnizimin me energji elektrike të klientëve të kualifikuar;

4. Licencë për furnizimin me energji elektrike të klientëve tariforë;

5. Rregullore për procedurat e heqjes së një licence;

6. Metodologjia e llogaritjes së tarifave për kompaninë publike të gjenerimit;
7. Metodologjia e llogaritjes së tarifave të shpërndarjes së energjisë elektrike;
8. Metodologjia e llogaritjes së tarifave të shitjes për klientët tariforë;
9. Udhëzues metodik për vlerësimin nga ERE të investimeve që kryejnë të licencuarit në hidrocentralet me fuqi të instaluar deri në 5 MW si dhe në h/c e Smokthinës;
10. Kodi i funksionimit të shpërndarjes së energjisë elektrike;
11. Kontrata e furnizimit me energji elektrike për klientin e kategorisë familjarë;
12. Kontrata e furnizimit me energji elektrike të klientëve të kategorisë jofamiljarë;
13. Kodi i matjes së energjisë elektrike;
14. Rregullore për procedurat e zhvillimit të mbledhjeve të hapura të Bordit të Komisionerëve.

Të gjitha këto akte nënligjore janë botuar ne Fletoren Zyrtare si pjesë e procesit të zbatimit të ligjit dhe nuk është kontestuar asnjë prej tyre. Me aktet nënligjore të miratuara gjatë vitit 2005, ERE ka zbatuar një nga detyrat e caktuara në Rezolutën e Kuvendit të datës 2.3.2005 në lidhje me “Veprimtarinë e ERE-s gjatë vitit 2004”, sipas së cilës prioritet në punën e saj ERE duhet të ketë vazhdimin e procesit për miratimin e akteve nënligjore në zbatim të ligjit për sektorin e energjisë elektrike.

Bordi i Komisionerëve gjatë vitit 2005 ka marrë 85 vendime kundrejt 60 vendime që janë marrë një vit më parë. Këto vendime janë marrë për miratimin e akteve nënligjore të lartpërmendura në zbatim të ligjit, si dhe për çështje të tjera të rëndësishme të sferës së rregullimit të sektorit të energjisë elektrike, të fushës së licencimit, hapjes së tregut, kontrollit për plotësimin e detyrimeve që të licencuarit kanë ndaj konsumatorit, miratimit të tarifave dhe çmimeve, etj. Nga të gjitha këto vendime të ERE-s, vetëm në një rast ka pasur ankimim në Gjykatë, e cila ka lënë në fuqi vendimin e ERE-s.

Veprimtaria e ERE-s në fushën e tarifave dhe çmimeve

Përgatitja e rregullave dhe standardeve për miratimin e çmimeve dhe tarifës së shërbimit të transmetimit, ka qenë një drejtim tjetër mjaft i rëndësishëm i punës së ERE-s gjatë vitit 2005. Në bashkëpunim me konsulentët e huaj, por edhe me ekspertët e KESH sh.a. dhe OST sh.a. për një periudhë gati 5-mujore, u përgatitën dhe u miratuan metodologjitë e llogaritjes së çmimit të shitjes së energjisë elektrike nga kompanitë e prodhimit, shpërndarjes dhe për konsumatorët tariforë. Këto metodologji janë të standardeve të njejta me metodologjitë që aplikojnë dhe vendet e tjera të rajonit.

Në dokumentet strategjike të miratuara nga Qeveria shqiptare, të cilat më parë se të miratoheshin janë konsultuar dhe me donatorët dhe institucione të rëndësishme financiare ndërkombëtare, si:

Dokumenti i politikës së sektorit elektroenergjitik (prill 2002)

Strategjia kombëtare e energjisë (qershor 2003)

Modeli tranzitor i tregut të energjisë elektrike (gusht 2004)

kërkohej vazhdimi i reformës tarifore për energjinë elektrike, sepse çmimi mesatar i shitjes së energjisë elektrike është më i ulët se kostoja marxhinale dhe ekziston ndërsuvencionimi sektorial, për shkak se çmimi për konsumatorët familjarë është shumë i ulët në raport me çmimet e larta që mbahen për konsumatorët jofamiljarë. Kështu që aplikimi korrekt i metodologjive të miratuara e eliminon këtë

difekt, nëse edhe Qeveria do të merrte në konsideratë subvencionimin vetëm të konsumatorëve familjarë në nevojë.

Në lidhje me çmimin e shitjes së energjisë elektrike dhe stabilitetin e tij, vëmendja e donatorëve, por edhe e investitorve të ardhshëm vendas dhe të huaj është shumë e madhe, për të mos patur risk nëse ata investojnë në këtë fushë në Shqipëri. ERE u përgatit që në muajt korrik-gusht 2005 për të pritur aplikimin nga KESH sh.a për çmimin e shitjes së energjisë elektrike të vitit 2006. Megjithatë u paraqit një aplikim formal, KESH sh.a. pasi u ballafaqua me një situatë kritike lidhur me furnizimin e konsumatorëve me energji elektrike në fillim të muajit nëntor, vendosi të tërheqë aplikimin e bërë për një rritje të re të çmimit, por duke kërkuar të drejtën që të aplikojë në një kohë të përshtatshme pas muajve të parë të vitit 2006.

Siç e theksova dhe më lart, çmimin e shitjes së energjisë elektrike në Shqipëri vazhdojmë ta kemi më të ulët se kostoja megjithë përmirësimet e bëra. Sipas strategjisë kombëtare të energjisë, bazuar në studimin e kryer nga DECON me financim të Bankës Botërore, pranohet një kosto marxhinale prej 12,18 lekë/kWh, e cila duhet të mbulohet nga një çmim i shitjes së energjisë elektrike prej 9,33 lekë/kWh, duke marrë në konsideratë moskthimin e investimeve të bëra në sektorin elektroenergjetik me fonde të Buxhetit të Shtetit para viteve 90. Kërkesat e strategjisë kombëtare të Energjisë shprehen qartë nëse i referohemi tabelës së mëposhtme:

Nr.	Konsumatorët	Çmimi i miratuar nga ERE (leke/kWh) për vitin 2005 :	Kërkesa e miratuar në strategjinë kombëtare të energjisë për çmimin sipas viteve (leke/kWh) :		
			Viti 2005	Viti 2006	Viti 2015
1.	Konsumator në TL	8,30	5,52	6,00	6,61
2.	Familjarët	5,95	8,03	8,73	9,62
3.	Industria	8,45	7,55	8,20	9,04
4.	Tregti-Shërbime	11,00	8,53	9,27	10,21
5.	Ujësjiellës	7,15	6,99	7,60	8,37
	Çmimi mesatar	7,01			

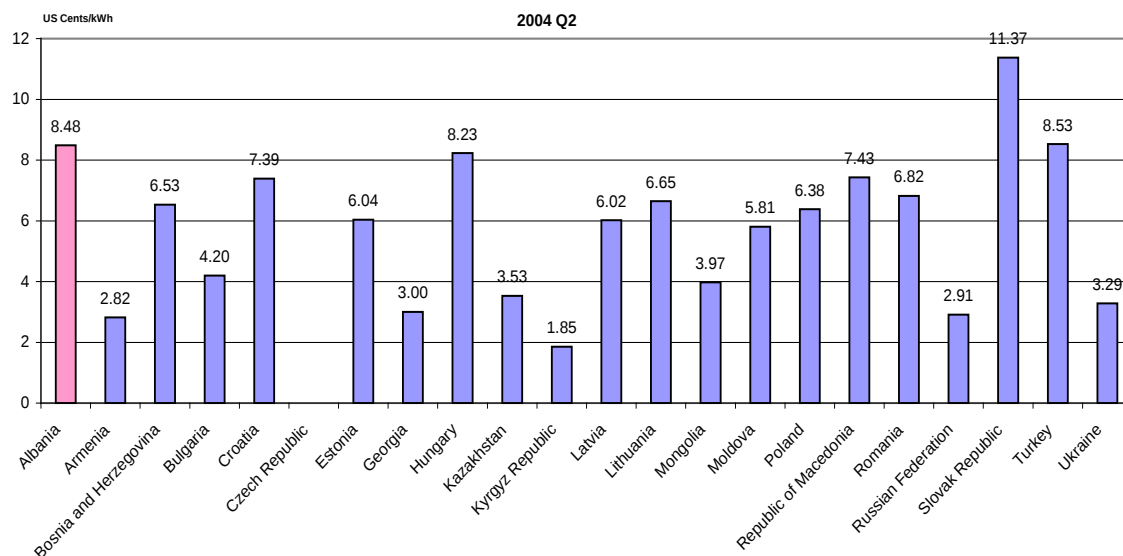
Zhvillimi i reformës tarifore sidomos për konsumatorët familjarë, bëhet akoma më adekuat, për faktin se tashmë KESH sh.a. ka përfunduar procesin e rivlerësimit të të gjitha aseteve gjë që sjell një impakt jo të vogël në rritjen e koston, si dhe për faktin tjetër se pas vitit 2007 duhet hequr subvencionimi ndërsektorial. Çmimi i shitjes së energjisë elektrike për konsumatorët familjarë, paraqitet sipas kësaj tablele:

Nr. Rend.	Emërtimi	Çmimi lekë/kWh Viti 2003	Çmimi lekë/kWh Viti 2004	Çmimi lekë/kWh Viti 2005
1	Mesatarisht për Konsumatorin Familjarë Deri në 300 kWh/muaj Mbi 300 kWh/muaj	5,17 4,10 8,80		
2	Mesatarisht për konsumatorin familjarë Deri në 220 kWh/muaj Mbi 220 kWh/muaj		5,93 4,50 8,90	
3	Mesatarisht për konsumatorin familjarë Deri në 210 kWh/muaj Mbi 210 kWh/muaj			5,95 4,50 9,00

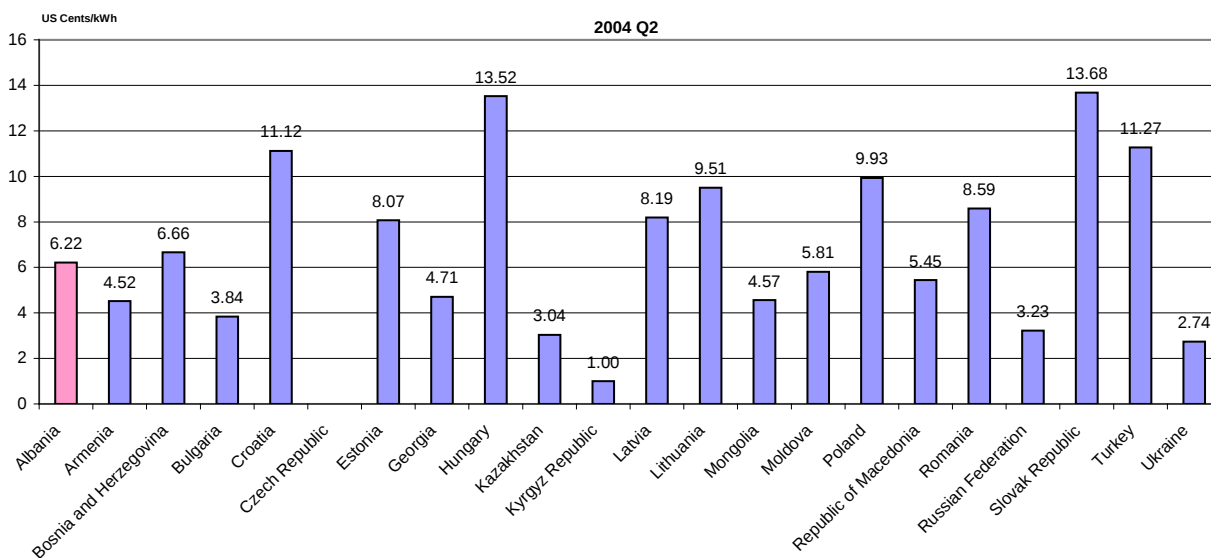
Nëse do të vazhdohet të mbahen çmime të larta të shitjes së energjisë elektrike për konsumatorët jofamiljarë, për shkak të mbajtjes së çmimit të ulët për konsumatorët familjarë për arsye sociale, atëherë bizneset do të dëmtoheshin dhe do të fenohej zhvillimi i tyre në të ardhmen. ERE ka paraqitur qëndrimin e saj dhe argumentet e nevojshme, se mbajtja e skemës së miratimit të çmimit për

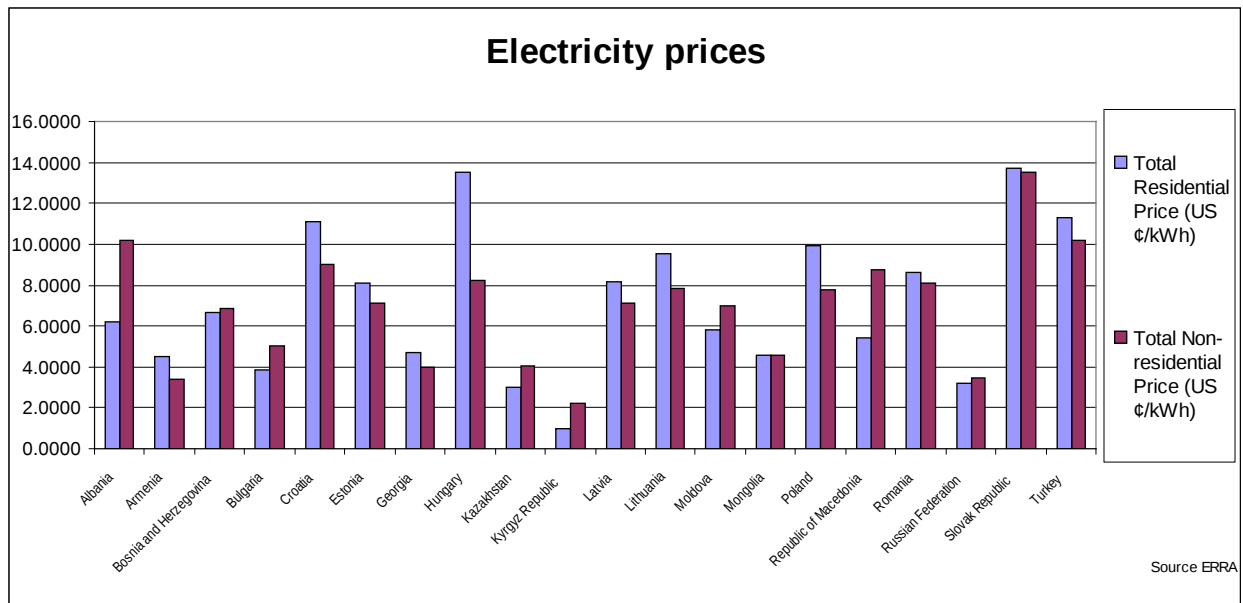
konsumatorët familjarë, të ndarë me dy blloqe konsumi, duhet të konsiderohet e kaluar dhe që tashmë nuk ka dhënë efekte pozitive, në lidhje me kursimin e përdorimit të energjisë elektrike. Më poshtë, do të shikojmë strukturën e çmimeve për konsumatorët familjarë dhe jofamiljarë në vendet e tjera të rajonit:

Average Electricity Price (Excluding Taxes) for Non-Residential Customers in ERRA Member Countries

Average Electricity Price (Including Taxes) for Residential Customers in ERRA Member Countries

Megjithatë, niveli i çmimeve të miratuara nga ERE për KESH sh.a. këto dy vitet e fundit, e kombinuar kjo natyrisht dhe me hapat progresive që janë bërë nga kjo shoqëri në drejtim të administrimit global të saj, kanë sjellë ndërprerjen e subvencionimit nga Buxheti i Shtetit për blerjen e energjisë së importit dhe në tërësi një rentabilitet të kënaqshëm. Kështu, rentabiliteti tregtar ROS është afërsisht rreth 9 % [Fitim/Të ardhura nga shitja], rentabiliteti financiar ROE rreth 8,2 % [Fitim/Kapital aksionar] dhe rentabiliteti ekonomik ROI rreth 3,5 % [Fitim/Totali i aktiveve].

Veprimtaria e ERE-s për licencimin dhe monitorimin e veprimtarive të licencuara

Detyrat e ERE-s në zbatim të ligjit në lidhje me licencimin e aplikuesve në aktivitetet e sektorit të energjisë elektrike, monitorimin e zhvillimit të këtyre aktiviteteve, analizën e programit të investimeve dhe marrëveshjeve për blerjen e energjisë elektrike duke synuar drejt parimit të kostos më të ulët dhe ruajtjes së balancës në sektor, mbrojtjen e të licencuarve dhe konsumatorëve, si dhe mbikëqyrjen e të licencuarve për përmirësimin e cilësisë së shërbimit ndaj konsumatorëve, në përgjithësi janë realizuar në nivel të mirë.

Gjatë vitit 2005 u shqyrtuan dhe u realizuan një sërë procesesh për licencimin e disa shoqërive në aktivitete të ndryshme të sektorit të energjisë elektrike. Procesi i nisur gjatë fundit të vitit 2004 për ndërmarrjen e hapave të para për hapjen e tregut të energjisë elektrike në vend u çua më përpara. Në kuadër të këtij procesi u licencua shoqëria “GSA” sh.p.k. në aktivitetin e furnizuesit të kualifikuar dhe importit të energjisë elektrike. Gjithashtu po gjatë kësaj periudhe në vijim të objektivave dhe rregullave të përcaktuara në Memorandumin e Athinës me synimin që në mënyrë progresive të sigurohet integrimi në Tregun Rajonal të Energjisë të Europës Juglindore, u trajtua kërkesa dhe iu dha Statusi i Klientit të Kualifikuar kompanisë “Kurum International” sh.p.k. Kështu numri i klientëve të kualifikuar në vend arriti në dy “Kurum International” sh.p.k. dhe “Darfo Albania” sh.p.k. Për të krijuar më tepër hapësirë dhe mundësi për gjetjen e burimeve të furnizimit me energji elektrike këto kompani aplikuan dhe morën licencën e furnizuesit të kualifikuar dhe importuesit të energjisë elektrike. Në këtë mënyrë efekti pozitiv i këtyre licencimeve është i dyanshëm:

e para, ju dha mundësia dy konsumatorëve të mëdhenj dhe të rëndësishëm të gjejnë vetë burimet e furnizimit me energji elektrike, dhe

e dyta, lehtësoi në një masë të konsiderueshme kërkesën për energji, e cila duhej të plotësohej nga prodhimi vendas i kompanisë publike KESH sh.a., duke i krijuar mundësinë asaj për plotësimin më mirë të kërkesës së konsumatorëve familjarë.

ERE licenoi dhe një kompani tjetër të vogël private, “Favina” sh.p.k., për prodhimin e energjisë elektrike me HC nën 5 MW. Me licencimin e kësaj kompanie numri i të licencuarve për prodhimin e energjisë elektrike arriti në 14 kompani, pa përfshirë këtu KESH sh.a. Gjithashtu u shqyrtua aplikimi i kompanisë “Hidroinvest 1” sh.p.k. për ndërtimin e dy HC nën 5 MW në rrethin e Librazhdit. Megjithatë fuqia e instaluar e këtyre HC-ve është e vogël, i rëndësishëm është fakti, se ka filluar interesimi i biznesit për të investuar në sektorin privat të prodhimit të energjisë elektrike.

Monitorimi nga ana e ERE-s i veprimtarive të licencuara, ka qenë një tjetër drejtim i rëndësishëm i punës së saj. Monitorimi është realizuar në dy sektorët:

në sektorin privat,
në sektorin publik.

Sektori privat përfshin kryesisht hidrocentralet e vogla të cilat Qeveria i ka dhënë me koncension dhe Organi Shtetëror i Autorizuar (OSHA) deri tani përfaqësuar nga MIE dhe ME, ka nënshkruar marrëveshje koncension me shoqëritë private koncensionmarrëse. Gjithashtu ERE kur i ka licencuar ato, si dhe kur ka miratuar çmimin e shitjes së energjisë elektrike që ato prodhojnë, ka përcaktuar disa detyrime ligjore dhe disa tregues e standarde, që këto shoqëri duhet t'i realizojnë. Gjatë vitit 2005 u realizua monitorimi i 5 shoqërive të tilla:

“Wonder Power” sh.a. (HEC Bogovë),

“Essegei-Shqiperia-Smokthina” sh.p.k. (HEC Smokthinë),

“Hydroelectric Company of Albania” sh.p.k. (25 HEC-e të vegjël),

“Spahiu - Gjanç” shpk (HEC Gjanç) dhe

“Favina” sh.p.k. (HC Vithkuq)

Rezultatet e para janë pozitive, por investimet e kryera për rehabilitimin e plotë të këtyre HEC-ve, për të arritur kapacitetet e projektuara janë të pamjaftueshme.

Sektori publik, përfaqësohet nga KESH sh.a. që zotëron 99.5 % të tregut të energjisë elektrike në Shqipëri (prodhim, shpërndarje, furnizim, eksport-import) dhe funksionon me tregues që miratohen nga Qeveria. Në vitin 2005, nisur nga shumë shqetësime të konsumatorëve familjarë për mënyrën e faturimit të energjisë elektrike, u monitorua zona e shpërndarjes elektrike Tiranë. Rezultati i këtij monitorimi nuk ishte aspak inkurajues. Megjithatë për zonën e shpërndarjes elektrike të Tiranës ishte raportuar 14 921 konsumatorë gjithsej pa matës më 31.12.2004, në muajin maj 2005, ERE konstaton se ky numur ishte 30 888. Ndërsa faturimi i energjisë elektrike aforfe për 4 756 konsumatorë familjarë ishte më i madh nga sa ishte përcaktuar në vendimet e ERE-s nga 200 deri në 600 kWh në muaj. ERE mori vendim që KESH sipas ligjit të gjobitej në masën maksimale me një shumë prej 300 000 lekë, si dhe të bënte kompensimin e plotë për të gjithë konsumatorët për sasinë e energjisë elektrike të faturuar më tepër. Gjithashtu, përveç publikimit të vendimit të saj në Fletoren Zyrtare, ERE njoftoi edhe dy ministrat që mbulonin KESH sh.a. në lidhje me situatën kritike që paraqitej në lidhje me sistemin e matjes në tërësi në shkallë vendi, dëmtimin e interesave të konsumatorëve dhe precedentin e krijuar nga moszbatimi i ligjit për sektorin e energjisë elektrike.

Veprimtaria e ERE-s për forcimin e bashkëpunimit me partnerët ndërkombëtarë në rajon e më gjërë në shërbim të integritetit të Shqipërisë në tregun rajonal

ERE gjatë vitit 2005, ka vlerësuar si mjaft të rëndësishëm zhvillimin e marrëdhënieve të bashkëpunimit me strukturat homologe të vendeve të rajonit, me organizmat ndërkombëtarë në fushën e energjisë ku ajo aderon, si dhe me organizmat të tjerë ndërkombëtarë që kontribuojnë në forcimin dhe zhvillimin e strukturave rregullatore.

Enti Rregullator i Sektorit të Energjisë Elektrike ka punuar në mënyrë sistematike për të ushtruar autoritetin e tij rregullues në sektorin e energjisë elektrike në Shqipëri në frymën e një tregu rajonal, i cili ka si objektiv përfshirjen e të gjitha vendeve të rajonit. Për këtë ERE në të gjitha hapat e ndërmarra ka ndjekur me rigorozitet direktivat e BE-se dhe më konkretisht Direktivën nr. 2003/54/KE të Parlamentit dhe Këshillit Europian e 26 qershorit 2003 në lidhje me rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm të energjisë si dhe memorandumet e Athinës (2002 & 2003) të nënshkruara nga ministrat e energjisë të vendeve të rajonit, përfshi edhe vendin tonë. ERE ka ndjekur dhe ka marrë pjesë edhe në zhvillimet e tjera që kanë ndodhur në rajon për energjinë. Një nga këto zhvillime shumë të rëndësishme gjatë vitit 2005 ka qenë nënshkrimi më 25 tetor i Traktatit për Komunitetin e Energjisë në Europën Juglindore mes Bashkimit Europian dhe 9 vendeve të Europës Juglindore, përfshi edhe vendin tonë. Ky Traktat është cilësuar si një arritje e madhe për paqen dhe stabilitetin në Europë. Traktati i Komunitetit të Energjisë do të rrisë sigurinë e furnizimit dhe do të mbështesë një sektor strategjik jetësor.

Kjo do të thotë se aksesin e komunitetit (acquis communautaire) për energjinë, mjedisin dhe konkurrencën do të vihet në zbatim aty. Hapja e tregut, garancitë për investime dhe një kontroll i fortë i rregullatorit në sektorët e energjisë do të rritet. ERE gjithashtu është pjesë e strukturave të këtij Traktati. ERE ka përfaqësuesit e saj në Bordin e Rregullatorëve, si dhe në Task Forcat e krijuara prej tij për çështjet kryesore të rregullimit.

Eksperienca dhe kualifikimi i personelit teknik dhe Bordit të Komisionerëve, bazuar në eksperiencën amerikane për problemet e rregullimit dhe të vendeve të zhvilluara të rajonit ka qenë gjithashtu një tjetër drejtim i rëndësishëm i punës së ERE-s gjatë vitit 2005. Për këtë ERE ka marrë pjesë në një sërë trajnimesh, konferencash e seminaresh të zhvilluara midis vendeve të rajonit por edhe më gjerë në Europë dhe Amerikë. ERE aderën që prej vitit 1999 dhe është nga anëtarët themelues të Shoqatës së Enteve Rregullatore të Vendeve të Europës Juglindore dhe EuroAzisë (ERRA) të përbërë prej 21 rregullatorëve nga vende të ndryshme. Aktiviteti i kësaj shoqate financohet kryesisht nga USAID me drejtimin e NARUC që është Shoqata Kombëtare e Enteve Rregullatore të Sh.B.A-së. Përveç dy Komiteteve të përhershme të ERRA-s, atij të Licencimit e Monitorimit dhe Tarifave e Çmimeve, gjatë vitit 2005 është ngritur dhe Grupi i Punës së Juristëve, ku ERE ka përfaqësuesin e saj. Në të diskutohen dhe trajtohen çështje që shqetësojnë rregullatorët në veprimtarinë e tyre. Gjithashtu janë kryer trajnime të veçanta për monitorimin e tregjeve të energjisë, informimin dhe marrëdhëniet me publikun, si dhe për stafin e ri të rregullatorëve. Gjatë vitit 2005 janë kryer respektivisht dy vizita të ndërsjella mes ERE-s dhe Entit Rregullator të shtetit të Indianës në kuadrin e partneritetit mes këtyre dy rregullatorëve, si dhe është realizuar programi i intershipit, mbi çështjet e mbrojtjes së konsumatorëve.

Duhet theksuar se kjo është një mënyrë shumë efikase për të shkëmbyer përvojë, për të prekuar nga afër dhe zgjidhur problemet aktuale rregulluese të natyrave të ndryshme. ERE ka përfituar shumë nga ky aktivitet në plotësimin dhe ndërmarrjen e shumë hapave bazuar në eksperiencën amerikane për çështjet e rregullatorit, aktivitet ky i filluar që prej vitit 2002 në bazë të një memorandumit mirëkuptimi mes këtyre dy Rregullatorëve.

ERE gjatë vitit 2005 ka zhvilluar takime pune dhe shkëmbimi të ndërsjellë me Entin Rregullator italian, atë bullgar dhe Zyrën për Energji të Kosovës, ku janë diskutuar çështje të përbashkëta dhe është shkëmbyer eksperiencë për shumë çështje të ndeshura gjatë hartimit të dokumentacionit sekondar dhe problemeve të tregut. ERE është anëtare e rregullt e Forumeve të Athinës, dhe ka kontribuar me pjesëmarrjen e saj gjatë vitit 2005 në këto aktivitete të cilat janë tepër të rëndësishme, sepse ndihmojnë në njohjen me të drejtat dhe detyrimet e vendeve në tregun e përbashkët të vendeve të Bashkimit Europian. Kështu e mbështetur mjaft nga USAID, NARUC, ERRA etj., ERE do të vazhdojë pjesëmarrjen në organizmat ku ajo aderën, si dhe do të zhvillojë më tej marrëdhëniet me organizma të ndryshëm ndërkombëtarë për të zhvilluar aftësitë profesionale dhe institucionale, si dhe për të kontribuar në mënyrë sa më efikase dhe bashkëkohore në reformën që ka përfshirë sektorin e energjisë elektrike në Shqipëri.

Vepriimtaria financiare e ERE-s

Vepriimtaria financiare e ERE-s dhe problemet e administrimit, mbulohen dhe ndiqen me përgjegjësi të plotë nga një departament i caktuar konform legjislacionit financiar të shtetit shqiptar. Ky departament, në bashkëpunim me departamentet e tjera, përgatit projektbuxhetin për miratim, kontrollon dhe evidenton shpenzimet e kryera, fondet e përdorura për investime, dhe blerjet e vogla. Mbi bazën e buxhetit të miratuar për vitin aktual, llogariten dhe ndiqen pagesat e rregullimit nga të licencuarit dhe mbi bazën e analizave financiare bën kompensimin e detyrimeve, nëse është e domosdoshme.

Buxheti i ERE-s për vitin 2005 është krijuar në zbatim të nenit 12 të ligjit “Për sektorin e energjisë elektrike” dhe nuk është pjesë e Buxhetit të Shtetit. Të ardhurat që nevojiten për të përballuar shpenzimet, sigurohen nga pagesat e rregullimit që ERE u ka caktuar të licencuarve, mbi bazën e të ardhurave që ata kanë planifikuar. Për vitin 2005 të ardhurat e planifikuara nga pagesat e rregullimit kanë qenë 42,167,000 lekë dhe ato janë realizuar 32 367 000 lekë ose 77 %. Pagesa e rregullimit që iu caktua KESH sh.a. për vitin 2005 nga 41 863 000 lekë, u realizua 31 396 000 lekë, ose 75 %. Kjo është e barabartë me 35 lekë në vit për një konsumator [31 396 000 lekë: 892 631 konsumator].

Shpenzimet e planifikuara për t’u kryer nga ERE janë pjesë e përmbushjes së detyrimit të saj ligjor dhe përmbajnë nevojat më të domosdoshme që ka ERE për një vit, siç janë : Pagat e personelit dhe kontributet, pagesat për konsulencë dhe publikime për informimin e opinionit publik, pagesat për energji - ujë - telefoni - shërbime interneti - mirëmbajtje, amortizim i aktiveve të qëndrueshme etj. Shuma e shpenzimeve të planifikuara për vitin 2005 nga 64 525 000 lekë u realizua 39 970 000 lekë ose 62 %. Sistemi i llogarive është mbajtur në përputhje me legjislacionin shqiptar për kontabilitetin. Shpenzimet e kryera janë pasqyruar saktë. Buxheti i ERE-s (plani i të ardhurave dhe shpenzimeve)

është miratuar në Bordin e Komisionerëve dhe për respektimin e tij Bordi është informuar në mënyrë periodike. Bilanci i ERE-s është audituar nga një ekspert kontabël i AUTORIZUAR dhe rezultati është miratuar në Bordin e Komisionerëve.

GJENDJA E SEKTORIT TË ENERGIJË ELEKTRIKE NË SHQIPËRI

Aktualisht sektori elektroenergjetik shqiptar përfaqësohet nga :

Sektori publik (shtetëror) që përbëhet nga OST sh.a dhe KESH sh.a. (me gjenerimin dhe shpërndarjen), dhe

Sektori privat që përbëhet nga kompanitë e vogla që kanë marrë me koncension me vendim Qeverie disa hidrocentrale të vegjël dhe nga kompanitë e vogla që kanë blerë nga AKP disa hidrocentrale të vegjël.

III.1 SEKTORI PRIVAT

Sektori elektroenergjetik privat ka filluar të krijohet këto 3 vitet e fundit. Janë gjithsej 13 kompani të vogla private që zhvillojnë veprimtarinë në këtë sektor. Ato kanë gjithsej 45 HEC-e të vegjël me kapacitet deri në 5 MW (vetëm një është me kapacitet 9.2 MW). Prodhimi i tyre gjatë vitit 2004 arriti në 38,3 milionë kWh. Investimet e realizuara janë në vlerën 249 milionë lekë. Numri i punonjësve të punësuar nga këto kompani deri tani ka arritur në 223 vetë.

Në përgjithësi gjendja teknike e këtyre hEc-ve të lëna pas dore prej vitesh ka qenë mjaft e rënduar, kështu që edhe investimet kryesisht janë bërë për rregullimin e veprave të marrjes, zëvendësimin apo riparimin e pajisjeve elektromekanike, restaurimin e godinave të këtyre objekteve, por në disa raste edhe për rregullimin e rrugëve, pasi dihet që këto hidrocentrale janë në zona të thella. Për vitin 2005 investimet e realizuara janë në vlerën rreth 249 milionë lekë në total ose 62% të parashikimit, i cili ishte 401.2 milionë lekë. Prodhimi i realizuar arrin në 38.35 milion kWh dhe ka një rënie kundrejt një viti më parë. Rënia vjen për disa arsye:

Disa prej tyre ndërprejnë punën, sepse ishin në proces rehabilitimi;

Karakterit tepër sezonal në përdorimin e ujit (uji përdoret për vaditje dhe për furnizimin e popullatës);

Viti 2005 ishte një vit hidrik jo i mirë;

Për mungesën e një ligji, KESH sh.a. nuk ua ka blerë energjinë elektrike, hidrocentraleve të privatizuara jo nëpërmjet koncensionit

ERE mendon se është e rëndësishme të trajtohet problemi i mosblerjes nga KESH sh.a. i energjisë së prodhuar nga hidrocentralet e shoqërive private, të cilat i kanë blerë nëpërmjet ankandit të organizuar nga Agjencia Kombëtare e Privatizimit (AKP). Për rreth më shumë se një vit, ERE ka kërkuar tek institucionet që ligjërisht kanë detyrimin për ta rregulluar këtë problem, por akoma edhe sot nuk është zgjidhur. Edhe në raportin e paraqitur në Kuvend një vit më parë, ERE e ka bërë prezent, në këtë mënyrë: “Është e nevojshme që OSHA të iniciojë sa më parë, marrjen e një vendimi nga Qeveria, për blerjen nga KESH sh.a. të energjisë elektrike të gjeneruesve privatë, me qëllim që ata të kenë garanci për investimet që do të bëjnë në të ardhmen. Zhvillimi i investimeve në këto burime gjeneruese është me rëndësi për faktin se ato duke qenë në pozicione fundore luajnë një rol shumë të mirë rregullues”.

E keqja është se kjo kategori e prodhuesve të vegjël privatë në raport me prodhuesit e tjerë privatë që funksionojnë sipas ligjit për koncensionet, janë të diskriminuar. Ky fakt, derisa të zgjidhet, është një faktor pengues për futjen e investimeve private në sektorin elektroenergjetik (vendase dhe të huaja), sepse është një parakusht që kërkojnë investitorët privatë: nga kush do të blihet energjia e prodhuesve privatë, përderisa edhe për disa kohë vendi ynë nuk ka treg të energjisë elektrike?

Gjithashtu, një problem tjetër që kërkon zgjidhje ligjore për investitorët privatë, është çështja e pronësisë, kur sipërfaqet që do të zihen nga këto vepra hidrike janë në pronësi të shtetit dhe nuk ka akte ligjore se si do të bëhet kalimi i pronësisë, si do të paguhet etj., përveçse disa akte nënligjore apo urdhra administrativ që e bllokojnë këtë proces për efekt të kthimit dhe kompensimit të pronave për ish-pronarët.

Për të patur një ide më të plotë për veprimtarinë e këtyre HEC-ve, po paraqesim në mënyrë më analitike realizimin e treguesve kryesorë të hEc-ve të vegjël sipas tabelave në vijim:

1.	Prodhimi	000/ kWh	41,300	38,358	93
2.	Investimet	000/ lekë	307,000	249,009	81

	Blere nga AKP		
1.	Marjakaj	125	0
2.	Korsel	548	2270
3.	WTS Energji	109	0
4.	Sarmier	0	0
5.	Sarolli	192	2670
6.	JUANA	88	0
7.	Dardania	0	790
	SHUMA	1062	5730

Në sektorin privat të energjisë elektrike, krahas prodhuesve të vegjël që trajtuam më lart, po hidhen hapat e parë drejt krijimit dhe hapjes së tregut të energjisë elektrike në vend. U licencua për herë të parë OST sh.a., e cila po shkon gradualisht drejt shkëputjes nga KESH sh.a. duke qenë në vartësi të plotë të Qeverisë. Funksionimi i saj i pavarur nga KESH sh.a. dhe konsolidimi i saj është një kusht i rëndësishëm për shërbimin ndaj të licencuarve privatë në standarde sa më optimale. Është licencuar kompania “Darfo Albania” sh.p.k., e cila ka marrë nga ERE statusin e klientit të kualifikuar. Gjithmonë me objektivin e nxitjes së procesit të krijimit dhe hapjes së tregut u licencua kompania “GSA” sh.p.k. si furnizues i kualifikuar dhe importues i energjisë elektrike. Në mars 2005 iu dha Statusi i Klientit të Kualifikuar kompanisë “Kurum International” sh.p.k.. Në këtë mënyrë numri i klientëve të kualifikuar arriti në dy. Këto dy konsumatorë të mëdhenj industrialë kanë një konsum vjetor respektivisht: “Darfo Albania” sh.p.k. 114.95 GWh dhe “Kurum International” sh.p.k. 103 GWh.

Me qëllim krijimin e hapësirave të nevojshme për gjetjen e burimeve të furnizimit jashtë sistemit elektroenergjetik shqiptar, ashtu siç kërkohet dhe nga modeli transitor i tregut, pas aplikimit këtyre kompanive iu dha licenca e furnizuesit të kualifikuar dhe importuesit të energjisë elektrike. Ky ishte një hap tjetër përpara në konsolidimin e tregut të energjisë elektrike në vend si në rritjen e numrit të aktorëve në treg, ashtu dhe në krijimin e konkurrencës në treg.

III.2 SEKTORI PUBLIK (SHTETËROR).

Sektori publik (shtetëror) përfaqësohet KESH sh.a. shoqëri strategjike pronë e shtetit shqiptar, prej së cilës gjatë vitit 2004 filloi shkëputja e Operatorit të Sistemit të Transmetimit OST sh.a. KESH sh.a ruan pozitën monopol në tregun e energjisë elektrike në vend, për prodhimin, importin dhe shpërndarjen e energjisë elektrike. Ajo zotëron 99 deri 99.5 % të sasisë së energjisë elektrike që hidhet në treg dhe deri tani importon e vetme 100 % të energjisë elektrike që duhet për të plotësuar mungesën e kapacitetit të prodhimit vendas.

Edhe për vitin 2005 situata hidroenergjetike vlersohet e kënaqshme. Prodhimi i energjisë elektrike nga 4,050 GWh i planifikuar, u realizua 5,409 GWh ose rreth 34 % më shumë. Ndërsa importi i planifikuar nga 2,250 GWh u realizua 365 GWh ose 16 %. Sasia e energjisë së planifikuar

për t'u hedhur në rrjet për furnizimin e konsumatorëve nga 6,300 GWh u plotësua 5,780 GWh ose 91,7 %, me një diferencë prej 520 GWh. Kjo diferencë llogaritet afërsisht me sasinë mujore të planifikuar për furnizimin e konsumatorve (520:525). Mungesa e importit ka ardhur si rezultat i mospërgatitjes nga ana e KESH sh.a. për realizimin e kësaj detyre.

Humbjet e energjisë elektrike për vitin 2005 paraqiten kritike. Targetat janë të porealizuara, dhe krahasuar me vitin 2004 ato janë 154 GWh më të mëdha (2,348-2194). Nëse humbjet do të ndaheshin, ku ato janë krijuar, ne kemi këtë situatë:

Në sasi	Në %	[GWh]			
a) Humbjet në transmetim		264		4,56	
b) Humbjet në shpërndarje	2,084	37,1			
Teknike	1,095	19,5			
Joteknike	989	17,6			
Bilanci i humbjeve gjithsej në vite ka këtë pamje :					
2002	2003	2004	2005	Plan	Fakt
1) Humbjet në sasi [GWh]		2.230	2.165	2.191	2,122 2,348
2) Humbjet në [%]		41,7	39,2	36,6	33,68 39,93

Humbjet e energjisë elektrike, përbëjnë një kosto financiare shumë të lartë si për vetë KESH-in, por edhe për konsumatorët e energjisë elektrike.

Një tregues mjaft i rëndësishëm për të vlerësuar situatën e KESH sh.a. është niveli i arkëtimeve të energjisë elektrike. Viti 2005 nuk ishte një vit i mirë për sa i përket këtij treguesi. Pas tremujorit të parë, situata u përkeqësua. Në përgjithësi ky problem nuk u administrua me përgjegjësi dhe kërkesa për arkëtimet ra në mënyrë të ndjeshme.

Situata e arkëtimeve në vite ka këtë pamje :

2002	2003	2004	2005	Plan	Fakt
1) Arkët. gjithsej në vlerë[mln/lekë]					
		17,496	22,176	27,132	31,602 25,102
2) Arkët. në [%] me pagesat e Qeverisë					
		88,3	92,5	94,9	97,06 85,59
3) Arkët. në [%] pa pagesat e Qeverisë					
		80,4	84,2	88,0	89,96 81,37
Arkëtimet nga familjarët në 000/l (14,132 – 10,404 = - 3,728)					
			14,132	10,404	
Arkëtimet nga familjarët në %					
		73,1	75,6	82	73,86

Pra siç shihet, niveli i ulët i arkëtimeve është një problem mjaft i madh dhe në mënyrë të veçantë niveli mesatar i ulët i arkëtimeve të konsumatorët familjarë bëhet një problem akoma më shqetësues për kompaninë. Mospagesa e energjisë elektrike është kthyer në një fenomen tipik sidomos në disa zona të vendit. Mosrealizimi i arkëtimeve për vitin 2005 rreth 6,5 miliard lekë (ose rreth 65 milionë dollarë US) më pak se plani i miratuar dhe 2 miliardë lekë më pak se sasia e arkëtuar një vit më parë, pakëson të ardhurat e kompanisë dhe burimin e financimit të investimeve. Mospagesa e energjisë elektrike pengon jo vetëm zhvillimin e reformës tarifore, por ajo përkeqëson drejtpërdrejt cilësinë e shërbimit për paguesit korrekt të energjisë elektrike, prandaj dhe kërkohet një strategji e veçantë e organeve përgjegjëse për përmirësimin e këtij treguesi.

Realizimi i pritshëm i investimeve në KESH sh.a. gjatë vitit 2005, gjithashtu nuk është pozitiv. Nga 17 miliardë lekë investime të planifikuara, realizimi i pritshëm (KESH sh.a. kërkon rreth 2 muaj kohë pas mbylljes së vitit kalendarik për ta raportuar të saktë këtë tregues) është rreth 62,5 % ose me një deficit të përafërt – 6,4 miliardë lekë. Megjithatë ligji për sektorin e energjisë elektrike përcaktonte si datë përfundimtare 31 dhjetor 2004 plotësimin e konsumatorëve me matës të energjisë elektrike, KESH sh.a. ka hyrë në vitin 2006 me rreth 145 000 konsumatorë pa matës, ose 16 % e konsumatorve gjithsej në shkallë vendi (rreth 904 000 konsumatorë gjithsej). Në lidhje me matjen, duhet theksuar se nga ana e KESH sh.a. vazhdimisht ka pasur një situatë konfuze në raportim, çka

tregon se këtë problem nuk e ka administruar në mënyrë korrekte dhe të përgjegjshme. Mungesa e matjes përbën një problem shumë serioz edhe për faktin tjetër, sepse sipas nenit 52 të ligjit për sektorin e energjisë elektrike, faturimi pa matje ka pasur si afat të fundit të periudhës transitore datën 31 dhjetor 2004. ERE e ka trajtuar domosdoshmërinë e ndërhyrjes për zgjidhjen ligjore të këtij problemi nga institucionet që e kanë për detyrë, për faktin se nëse deri në fund të vitit 2004 KESH sh.a. faturimet aforfe i bënte sipas miratimit nga ERE, gjatë vitit 2005 dhe në vazhdim faturimi aforfe bëhet pa miratim nga ERE dhe në këtë rast mbrojtja e konsumatorëve familjarë është e pagarrantuar.

Një problem tjetër mjaft i rëndësishëm që shoqëria KESH sh.a. e ka të programuar nga Qeveria, janë kufizimet e energjisë elektrike. Në shkallë vendi , por në mënyrë të veçantë në zonat rurale, kufizimet janë akoma në nivele kritike. Raportimet e kufizimeve në vite paraqiten, si vijon:

	2002	2003	2004	2005	
				Plan	Fakt
Kufizimet (GWh)	851	677	550	340	664

Kufizimet e energjisë elektrike në Shqipëri janë rezultat i mungesës së kapaciteteve gjeneruese dhe kapaciteteve të limituara transmetuese të rrjetit, të cilat krijojnë dhe humbje shumë të mëdha të energjisë elektrike. Vëmendja e kompanisë, në kushtet kur realisht nuk ka një treg të hapur (të liberalizuar), duhet përqendruar në ndërtimin e një strategjie sa më efikase për uljen e humbjeve, dhe rritjen e arkëtimit, duke perfeksionuar metodat e administrimit dhe të menaxhimit për të rritur efikasitetin e tyre.

Gjatë gjithë vitit 2005 ERE i ka kushtuar një vëmendje shumë të madhe forcimit të rolit të saj, kapacitetit rregullues në përputhje të plotë me atë çfarë ka parashikuar ligji, si dhe ka ndjekur me shumë kujdes plotësimin e të gjitha detyrave që përcaktonte rezoluta e Kuvendit (Komisionit për Veprimtarinë Prodhuese, Tregtinë dhe Mjedisin) e datës 2 mars 2005. Gjithashtu bashkëpunimi i ngushtë me partnerët brenda dhe jashtë vendit, do të jetë një nga instrumentet kryesore për të çuar punën e ERE-s përpara sipas standardeve që kërkohen.

Edhe gjatë këtij viti, roli i rregullatorit do të jetë më i ndjeshëm dhe më aktiv në lidhje me marrëdhëniet dhe informimin e publikut, në monitorimin e kryerjes së shërbimeve ndaj konsumatorëve nga ana e të licencuarve, në zhvillimin e seancave për zgjidhjen e çështjeve që adresohen nga konsumatorët apo të licencuarit në sektorin e energjisë elektrike, si dhe në respektimin dhe marrjen në konsideratë të politikave të Qeverisë për sektorin e energjisë elektrike, siç përcaktohet nga ligji. ERE do të jetë vazhdimisht transparente në vendimet që merr dhe konsekuente në zbatimin korrekt e në mënyrë të drejtë të ligjit.

ENTI RREGULLATOR I ENERGJISË ELEKTRIKE
Tiranë, më 25.1.2005